

Programfüzet

Pro Scientia Aranyérmesek XII. konferenciája

Eszterházy Károly Főiskola, Eger
2014. november 6-8.

**Pro Scientia Aranyérmesek
XII. konferenciája**

Programfüzet

Eszterházy Károly Főiskola, Eger
2014. november 6-8.

Pro Scientia
Aranyérmesek Társasága

A konferencia fővédnökei:
Liptai Kálmán, az Eszterházy Károly Főiskola rektora
Szendrő Péter, az OTDT elnöke

Szerkesztette: Jedlovszky Pál
grafikai tervezés: Szabó Franciska

A konferencia támogatója:

Eszterházy Károly Főiskola, Eger

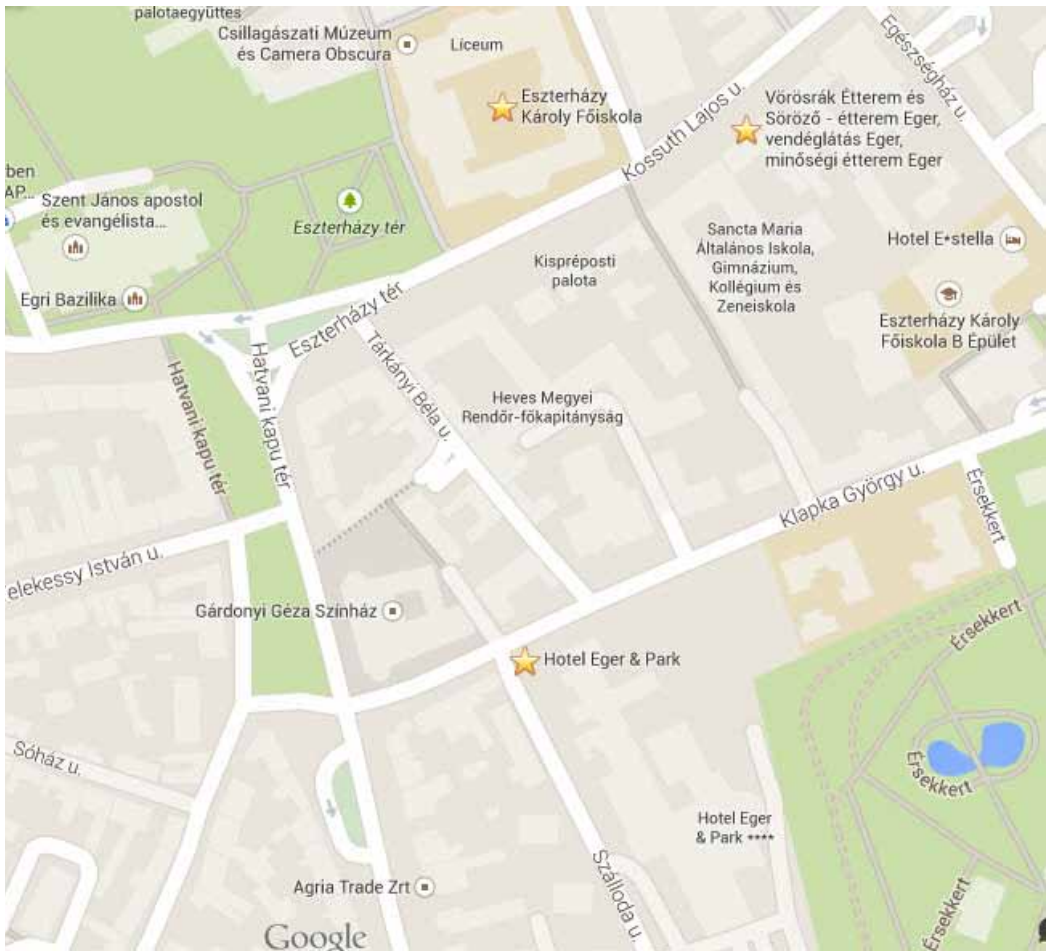
A Pro Scientia Aranyérmesek XII. konferenciájának programja

Eger, 2014. november 6-8.

Helyszín: Eszterházy Károly Főiskola, A épület (Líceum), Eszterházy tér 1.

*Ebéd: Vörösrák Étterem, Kossuth Lajos u. 12.

**Szállás: Hotel Eger, Szálloda u. 1-3.

*Ebédet csak ebédjegy ellenében adnak ki, ha valaki elvesztette az ebédjegyét akkor a kitűzőjével igazolhatja hogy a konferenciához tartozik.

** A szobákat szombaton 10 óráig kell elhagyni. Aki igényli, annak részére érkezéskor és távozáskor is rendelkezésre áll a szálloda csomagszobája. A szálloda parkolójának használati díja 800 forint naponta.

Az előadók számára biztosítunk laptopot (Windows 7 oprációs rendszerrel és Microsoft Office 2007-tel) illetve projektort. Mivel a program feszes, a technikai malőrök elkerülése érdekében minden előadót megkérünk, hogy előadását legkésőbb a szekciója kezdetéig töltsse fel erre a gépre és próbálja is ki. Akinek más eszközigénye (pl. a fentiekkel nem kompatibilis programban készült előadása) van, az eszközigényét vagy jelezze Jedlovsky Pálnak, ebben az esetben megpróbálunk megfelelő számítógépet beszerezni, vagy használjon saját laptopot az előadáshoz. Kérem, hogy a vetítést ilyen esetekben is próbálják ki a szekció kezdete előtt!

- 12.20-13.20 Ebéd – Vörös Rák étterem, Kossuth Lajos utca 12.
- 13.20-15.40 PSZICHOLÓGIA, SPORT SZEKCIÓ** – fsz. Tittel Pál Könyvtár
Elnök: Személyi László
- 13.20-13.40 **Béki Orsolya:** A tinédzserkori gyermekvállalás lehetséges okai egy cigánytelepen
- 13.40-14.00 **Szabó Beáta:** Hátrahagyott hátrányok
- 14.00-14.20 **Mayer Krisztina:** „Tűzoltó leszel vagy katona?” Ejtőernyős vagy gyilkos? Mi a közös és mi a különbség személyiséglélektani szempontból?
- 14.20-14.40 **Gonda Zsuzsa:** Olvasói ösvények az internetes szövegek rengetegében
- 14.40-15.00 **Harsányi Szabolcs Gergő:** A fiú, akinek szüksége volt a szorongásra
- 15.00-15.20 **Hegyháti Máté:** Okostelefonok és a sport
- 15.20-15.40 **Tóthné Kálbli Katalin:** Egyenlő esélyek? Fogyatékos sportolók az olimpián, ép sportolók a paralimpián
- 15.40-16.00 Kávészünet

- 16.00-18.00** **INFORMATIKA ÉS IRODALOM SEKCIÓ** – fsz. Tittel Pál Könyvtár
Elnök: Mecsi Beatrix
- 16.00-16.20 **Imreh Csanád:** Az anarchia és a stabilitás ára
- 16.20-16.40 **Kása Richárd:** Szolgáltatási folyamatok entrópiája
- 16.40-17.00 **Huszthy Bálint:** Ingotag mássalhangzók a magyar nyelvben: Miért ejtünk hosszú helyett rövid, és rövid helyett hosszú mássalhangzókat számos jövevényszavunkban?
- 17.00-17.20 **Németh Luca Anna:** Az illemirodalom történeti szocio pragmatikai vizsgálatának lehetőségei
- 17.20-17.40 **Ormai Eszter:** Túl komoly Amerika?
- 17.40-18.00 **Adorjáni Zsolt:** Tudomány és tudománynépszerűsítés a görög kardalköltészet példáján
- 18.00-18.30** **MEGNYITÓ** – I. emelet, Díszterem
beszédet mond: **Liptai Kálmán** (rektor, EKF)
 Szendró Péter (elnök, OTDT)
 Harsányi Szabolcs Gergő (elnök, PSAT)
- 18.30-19.30** **PLENÁRIS ELŐADÁSOK** – I. emelet, Díszterem
- 18.30-19.00 **Romsics Ignác**
Az I. világháború 100 év távlatából
- 19.00-19.30 **Pléh Csaba**
Pszichológusok a tudományos kreativitásról: Jó korán kezdeni
- 19.30-21.00** **FOGADÁS** – I. emelet, Díszterem
- 21.00-22.00** **A PRO SCIENTIA ARANYÉRMESEK TÁRSASÁGÁNAK KÖZGYŰLÉSE**
– I. emelet, Díszterem

- 8.00-9.40 TÖRTÉNELEMTUDOMÁNY SZEKCIÓ** – fsz. Tittel Pál Könyvtár
- Elnök: Kolossa Sándor
- 8.00-8.20 **Gér András László:** Egy ókori királyság hatástörténete
- 8.20-8.40 **Zsámbékiné Domsa Zsófia:** Hell Miksa és Sajnovics János vardözi utazása
- 8.40-9.00 **Révész Tamás:** Vörös Katonák előre? A Tanácsköztársaság 1919. májusi hadseregszervezése
- 9.00-9.20 **Fodor János:** A marosvásárhelyi Nemzeti Tanács szerepe az 1918-as impériumváltásban
- 9.20-9.40 **Csiky Balázs:** A két világháború közötti magyarországi katolikus megújulás a statisztikai adatok fényében
- 9.40-10.00 Kávészünet
- 10.00-11.40 FIZIKA ÉS KÉMIA SZEKCIÓ** – fsz. Tittel Pál Könyvtár
- Elnök: Jedlovszky Pál
- 10.00-10.20 **Bakó Tamás Béla:** Rezgésérzékelők frekvenciatartományának kiterjesztése digitális szűréssel
- 10.20-10.40 **Hagymási Imre:** Élmágnesség grafén nanoszalagokban szobahőmérsékleten
- 10.40-11.00 **Timári István:** Mágneses magrezonancia (NMR) módszerek fejlesztése, avagy hogyan készül az „NMR-szimfónia”
- 11.00-11.20 **Jurecska Laura:** Sokoldalú molekuláris kapszulák: a ciklodextrinek
- 11.20-11.40 **Taller Dénes László:** MikroRNS-ek azonosítása a paprika (*Capsicum annuum*) termésfejlődése során
- 11.40-12.20 KÉMIAI KÍSÉRLETI BEMUTATÓ**
- 12.20-13.40 Ebéd – Vörösrák étterem, Kossuth Lajos utca 12.

- 13.40-15.40** **BIOLÓGIA, ORVOSBIOLÓGIA SZEKCIÓ** – fsz. Tittel Pál Könyvtár
Elnök: Jedlovsky-Hajdú Angéla
- 13.40-14.00 **Négyesi János:** A szomatoszensoros stimuláció elhelyezkedésének hatása a vizuomotoros képesség végtagok közti átvitelére
- 14.00-14.20 **Baranyai Tamás:** A távoli iszkémiás prekonkicionálást extracelluláris vezikulák mediálják patkányban
- 14.20-14.40 **Bugyik Edina:** Angiogenezis a morfológiai vizsgálatok szintjén
- 14.40-15.00 **Siska Andrea:** Automatizáció az orvosi diagnosztikai 7 laboratóriumokban
- 15.00-15.20 **Pálfi Xénia:** Új szer használata a szőlő (*Vitis vinifera* L.) növény védelmi munkálataiban
- 15.20-15.40 **Borza Péter:** Rákok a Dunában – A harmadik nemzetközi Duna-expedíció eredményei
- 15.40-16.00 Kávészünet
- 16.00-18.00** **MŰVÉSZETI SZEKCIÓ** – fsz. Tittel Pál Könyvtár
Elnök: Szabó Franciska
- 16.00-16.20 **Szendrei Zsolt:** Csavarboltból Galéria – A városrehabilitációk hatásainak elemzése a földszinti funkciók változásainak tükrében
- 16.20-16.40 **Bujdosó Ildikó:** Az emlékezés terei
- 16.40-17.00 **Kóródy Anna Nóra:** Modernitás és örökségvédelem a 20. században – a spanyol forgatókönyv
- 17.00-17.20 **Vukoszávlyev Zorán:** Épített örökség kortárs használatban – tendenciák Kelet-Közép-Európában
- 17.20-17.40 **Mecsi Beatrix:** A szomorú hölgy titka: Egy Budapesten őrzött koreai festmény azonosítása. Avagy: miért olyan kevés a női portré Koreában?
- 17.40-18.00 **Ilkó Krisztina:** Betekintés a nyitrai középkori falképek kutatásába
- 19.00-22.00** **BANKETT**
Egri Korona Borház, Demjén – megközelítés szervezett autóbusszokkal

- 8.00-10.00 JOGTUDOMÁNY, SZOCIOLÓGIA SZEKCIÓ** – I. emelet, Díszterem
Elnök: Delacasse Krisztina
- 8.00-8.20 **László Balázs:** Hospes-privilegiumok az Árpád-kori ius regium rendszerében
- 8.20-8.40 **Váradí Ágnes:** A jogérvényesítés elősegítésének új irányai az Európai Unióban
- 8.40-9.00 **Papp Olga:** Öngondoskodás önkormányzati módra
- 9.00-9.20 **Auer Ádám:** A felelős társaságirányítás (corporate governance) torzulásai és alkalmazása
- 9.20-9.40 **Tóbi István:** TV sorozatok fogyasztási szokásai – Sorozatpreferenciák, sorozatnézési attitűdök a fiatalok körében
- 9.40-10.00 **Durkó Emília:** Biomassza alapú hőenergia-termelés gazdaságossági vizsgálata családi házakban
- 10.00-10.20 Kávészünet
- 10.20-12.40 KÖZGAZDASÁGTUDOMÁNY SZEKCIÓ** – I. emelet, Díszterem
Elnök: Harsányi Szabolcs Gergő
- 10.20-10.40 **Pandurics Anett:** Viselkedési közgazdaságtan a biztosítások területén – Hogyan hozunk jobb döntéseket?
- 10.40-11.00 **Udvari Beáta:** Az arab donorok szerepe a nemzetközi fejlesztési együttműködésben
- 11.00-11.20 **Homolya Dániel:** Megéri-e kiváló bort készíteni?
- 11.20-11.40 **Bakonyi Zoltán:** Miként befolyásolják a stratégiai gondolkodásmódok a vállalat innovativitását?
- 11.40-12.00 **Személyi László:** Bank reloaded – hogyan írd újra az ügyfélkiszolgálást
- 12.00-12.20 **Radnai Márton:** Az egyoldalú kamatemelések bumeránghatása
- 12.20-12.40 **Németh Anikó:** Karbantartástervezés új köntösben
- 12.40-13.40 Ebéd – Vörösrák étterem, Kossuth Lajos utca 12.

Adorjáni Zsolt	25	László Balázs.....	48
Auer Ádám	51	Mayer Krisztina.....	15
Bakó Tamás Béla.....	31	Mecsi Beatrix.....	46
Bakonyi Zoltán	57	Négyesi János.....	36
Baranyai Tamás.....	37	Németh Anikó.....	60
Béki Orsolya	13	Németh Luca Anna	23
Borza Péter.....	41	Ormai Eszter	24
Bugyik Edina.....	38	Pálfi Xénia.....	40
Bujdosó Ildikó	43	Pandurics Anett.....	54
Csíky Balázs	30	Papp Olga	50
Durkó Emília	53	Radnai Márton	59
Fodor János	29	Révész Tamás	28
Gér András László	26	Siska Andrea	39
Gonda Zsuzsa	16	Szabó Beáta	14
Hagymási Imre.....	32	Személyi László.....	58
Harsányi Szabolcs Gergő	17	Szendrei Zsolt.....	42
Hegyháti Máté	18	Taller Dénes László.....	35
Homolya Dániel.....	56	Timári István	33
Huszthy Bálint	22	Tóbi István	52
Ilkó Krisztina	47	Tóthné Kälbli Katalin	19
Imreh Csanád.....	20	Udvari Beáta.....	55
Jurecska Laura	34	Váradi Ágnes.....	49
Kása Richárd.....	21	Vukoszávlyev Zorán	45
Kóródy Anna Nóra	44	Zsámbékiné Domsa Zsófia.....	27

Az előadások összefoglalói

az elhangzás sorrendjében

A tinédzserkori gyermekvállalás lehetséges okai egy cigánytelepen

Béki Orsolya

Miközben a többségi társadalom nőtagjai napjainkban többnyire 30 éves koruk körül vállalnak először gyermeket, a roma nők életében ugyanez az esemény átlagosan 7-8 évvel korábban következik be.

Aszülővé válás időpontjának eltolódása nemzetközi trendekhez illeszkedve jórészt annak tudható be, hogy leginkább a közép és felsőfokú végzettségű nők állásukat féltve nehezen tudják család és karrier terveiket összeegyeztetni, így egyre később és egyre kevesebb gyermeket vállalnak. A mélyszegénységben élő társadalmi rétegek számára azonban ez a kérdésfeltevés irreális, hiszen az őket sújtó tartós munkanélküliség okán életükben ez a fajta választási kényszer többségük esetén gyakorlatilag nem létezik.

Tudjuk, hogy a rossz szociális helyzetben lévő, szegény családok általában korábban és több gyermeket vállalnak, de e tekintetben meghatározó tényező a roma származás is.

A tinédzserkori gyermekvállalás lehetséges okainak feltárásával foglalkozó szakirodalomban többnyire három, olykor egymásnak ellentmondó értelmezési kerettel találkozunk annak magyarázatára, hogy miért magas a romák körében a korai terhességek aránya.

Kutatásom során egy szegény/cigánytelep serdülőkori gyermekvállalással kapcsolatos attitűdjeinek megismerésére törekedtem, az adott közösségben élő tinédzserkorú lányokkal végezett mélyinterjúk adatai felvétel segítségével.

Hátrahagyott hátrányok

Szabó Beáta

Alapítvány az Örökbefogadó és Nevelőszülőkért
1032 Budapest, Szőlő köz 12.

Előadásom első részében a hátrányos helyzetűek néhány pszichológiai jellemzőjét mutatom be, melyek egyfajta ördögi kört alkotva járulnak hozzá a nehézségek generációk közötti átadásához, sok esetben az alacsony társadalmi státusz továbbörökítéséhez. A kérdés megközelíthető egyéni neurológiai folyamatok, valamint társadalmi szintű működések szempontjából egyaránt. A nem megfelelő érzelmi szabályozás, az elhanyagolás, illetve bántalmazás ugyanis már a korai évektől hajlamosít számos patológia későbbi megjelenésére, mivel idegrendszeri szintű eltéréseket okoz a fejlődésben. Ugyanakkor a hátrányos helyzetűek – irracionális módon- fokozott rendszerigazolási törekvésekkel jellemezhetőek, melyek „segítik” helyzetük fennmaradását. Ezt a folyamatot hivatott megállítani egy különleges kezdeményezés, amely a hátrányos helyzetben lévők hátránykompenzációját célozza. Az előadás második felében a Bódis Kriszta nevéhez fűződő Alkotásközpontú Szociális és Integrációs modell új oktatási módszerének előkészítési szakaszában végzett szűrővizsgálat néhány izgalmas eredményéből válogatok, melyek mélyszegénységben élő fiatalok egy sajátos csoportjának társadalom- és jövőképeről adnak tájékoztatást.

„Tűzoltó leszel vagy katona?” Ejtőernyős vagy gyilkos? Mi a közös és mi a különbség személyiséglélektani szempontból?

Mayer Krisztina

Miskolci Egyetem
Egészségügyi Kar
3515 Miskolc, Egyetemváros

Kutatómunkám célja az volt, hogy négy aspektusból közelítsek a kockázatkereső magatartásformákhoz. Ezek a szenzoros élménykeresés, a reziliencia, a teljesítménymotiváció valamint a temperamentum- és karakterfaktorok.

Feltételeztem, hogy az általam vizsgált kockázatkereső csoportok – proszociális kockázatvállaló (tűzoltók), antiszociális kockázatvállaló (erőszakos bűncselekmény elkövetők) és extrém sportoló (ejtőernyős, vadvízi evezős, stb.) – hasonlóan az ingerkeresők csoportjába tartoznak, de jelentős különbséget mutatnak a temperamentum és karakter faktoraikban, valamint a reziliencia szintjükben és a teljesítménymotivációjuk tekintetében.

Vizsgáltomban 495 fő vett részt, amelyből 170 fő proszociális kockázatvállaló, 194 fő antiszociális kockázatvállaló, 71 fő extrém sportoló és 97 illetve 60 fő kontrollszemély.

Kutatásom módszerei a következők voltak:

Az ingerkeresés mérésére a Rövidített Szenzoros Élménykeresés Skálát (BSSS-8) használtam.

A rezilienciát a Wagnild és Young által szerkesztett Resilience Scale 25 itemből álló kérdőív alapján Neill és Dias által létrehozott 15 itemes változattal vizsgáltam.

A teljesítménymotiváció vizsgálatára az AMS-R kérdőívet használtam.

A temperamentum és karakter vizsgálata a Cloninger-féle Temperamentum és Karakter Kérdőív (TCI) Rózsa és munkatársai által adaptált magyar változatával történt.

Vizsgálati eredményeim majd az előadáson hangzanak el és a konferencia kiadványban lesznek olvashatók

Olvasói ösvények az internetes szövegek rengetegében

Gonda Zsuzsa

Eötvös József Gimnázium, Budapest
Károli Gáspár Református Egyetem, BTK

Az előadás a digitális szövegek olvasása során alkalmazott kognitív műveleteket, olvasási stratégiákat és mintázatokat mutatja be empirikus vizsgálatok tanulságai alapján. Az olvasási folyamatot elsősorban az olvasó célja és a szöveg szerkezeti jellemzői határozzák meg (Gósy 2005, Golden 2009, Coiro–Kennedy 2011). Az olvasó célja a digitális szövegek értelmezésekor elsősorban az információkeresés, amely komplex kognitív műveletek végrehajtását igényli (keresés, kiválasztás, azonosítás, ellenőrzés, megosztás) (Bruce–Bishop 2002, Leu et. al 2010). A műveletekhez kapcsolódó, a szövegek értelmezéséhez szükséges, hatékony olvasási stratégiák a digitális szövegek esetében eltérnek a nyomtatott szövegek olvasásához szükséges stratégiáktól, hiszen a digitális szövegek multimediálisak, instabilak, dinamikusak és asszociatívan szerveződnek (Coiro–Dobler 2007, Dobler 2003, Zamfirache 2005). Az olvasási stratégiák a digitális szövegek értelmezésekor összekapcsolódnak a szövegen végrehajtott cselekvésekkel, amelyek segítségével az olvasó saját maga választhatja ki, hogy milyen sorrendben olvassa el az egyes szövegelemeket, létrehozva saját olvasói ösvényét (Landow 1992, Nelson 1992). Az olvasói ösvényen való közlekedés során speciális, a digitális szövegek értelmezésére jellemző olvasási mintázatok jönnek létre, amelyek meghatározása képernyőfelvételekkel és szemmozgásvizsgálógéppel (eye-tracking) lehetséges (Nielsen 2006, Steklács 2014). Az előadás hő térképek, vizualizált animációk és tekintetkövetéses (glazepot) térképek segítségével szemlélteti a középiskolás diákok virtuális környezetben zajló információfeldolgozási folyamatát.

A fiú, akinek szüksége volt a szorongásra

Harsányi Szabolcs Gergő

Szegedi Tudományegyetem,
Bölcsészettudományi Kar, Pszichológiai Intézet
6722, Szeged, Egyetem u. 2.

Az, hogy egy adott versenyen/mérkőzésen milyen eredményt ér el egy sportoló, több tényezőtől függ. Jelen előadás a központi idegrendszeri aktivitás szintjének befolyásoló hatására fókuszál a témakörön belül. Az aktivációs szint és az optimális teljesítmény közötti kapcsolatot fordított U alakú görbével jellemezhetjük, melyet klasszikusan Yerkes-Dodson törvényként találhatunk meg a szakirodalomban (Urbán, 2000). Ezt a megállapítást jobban cizellálva kifejezetten a sport esetében három tényezőre hívhatjuk fel a figyelmet (Budavári, 2006). Egyrészt különböznek a sportágak abból a szempontból, hogy mennyire igényelnek nagy mozgásos aktivitást/finom izommozgást és így más-más idegrendszeri állapot a legjobb. Másodsorban – nem meglepő módon – az egyéni pszichológiai tényezők is szerepet játszanak ebben. Harmadrészt pedig a konkrét mérkőzés/verseny körülmények szintén fontos befolyásoló hatással bírnak erre az összefüggésre.

Előadásomban a fenti szempontok meghatározó mivoltát néhány – saját sportpszichológusi munkám során előfordult – eseten keresztül kíséreltem meg illusztrálni.

Okostelefonok és a sport

Hegyháti Máté

Sokak véleménye szerint az okostelefonok utóbbi fél évtizedben megfigyelhető előretörésének egyik fő oka az alkalmazás boltokban keresendő. Az ezen készülékeken futó operációs rendszerek lehetővé teszik, hogy bárki saját alkalmazást fejlesszen, ami felhasználók millióihoz juthat el ezeken a boltokon keresztül. Mindemellett az okostelefonok többsége rendelkezik olyan, telefonoknál korábban nem elterjedt eszközökkel, melyek alkalmazási lehetőségek hosszú sorát tették elérhetővé a fejlesztők számára.

Az így született alkalmazások a mindennapi élet sok területére voltak drasztikus hatással, ami alól a sportolás sem maradt kivétel. A futóversenyeken készült célfotókon gyakori jelenséggé vált a vállpántban lévő okostelefonok nyomkodása, hogy az minél pontosabb mérést töltsön fel az internetre az aznapi teljesítményről. Csak az ilyen, futások követését megcélzó alkalmazásokból több száz különböző tölthető le a legelterjedtebb készülékekre, azonban ezek összessége is csak egy szeletét adja a sportoláshoz köthető rendszereknek. Edzéstervezéstől, tanácsadástól a naplózáson keresztül a motiválásig mindenhez található alkalmazás, s a legelterjedtebbek ezeket a képességeket integráltan szolgáltatják. Mindezen túl lehetőségek további széles tárháza adott a közösségi médiákhoz, játékokhoz, stb. való kapcsolódás által.

Az előadás célja bemutatni az okostelefonok sportoláshoz köthető ismert felhasználási módjait, valamint néhány példán keresztül szemléltetni a témában rejlő további lehetőségeket.

Egyenlő esélyek? Fogyatékos sportolók az olimpián, ép sportolók a paralimpián

Tóthné Kälbli Katalin

ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kar
Gyógypedagógiai Módszertani és Rehabilitációs Intézet

A fogyatékos személyek sportjának köztudatba robbanásához nagymértékben hozzájárult Oscar Pistorius története, aki két lábszár amputációja okán művégtaggal versenyzett 400 méteres síkfutásban a pekingi paralimpiai kvóta megszerzéséért, és 4 évvel később, 2012-ben, a londoni olimpián a 4x400 méteres dél-afrikai férfi váltó tagjaként szerepelt. Nem ő volt azonban az egyetlen fogyatékos sportoló az olimpiák történetében, aki olimpiai és paralimpiai kvótát is szerzett, illetve aki fogyatékos sportolóként az olimpiai játékokon versenyzett, és arra is van példa, hogy a paralimpián ép sportoló versenyez.

Előadásunk célja azoknak a „különleges” sportolóknak a bemutatása, akik fogyatékos sportolóként az épek olimpiai mozgalmában versenyeztek, illetve akik az olimpián és paralimpián egyaránt részt vettek.

Sporttörténeti kutatásunk irodalmi elemzésen alapul, továbbá az adatgyűjtéshez a Nemzeti és Nemzetközi Olimpiai és Paralimpiai Bizottságok segítségét is igénybe vettük.

Vizsgálati eredményeink azt bizonyítják, hogy –bár az olimpián induló fogyatékos sportolók a médiának köszönhetően az elmúlt évtizedekben tettek szert nagyobb hírnévre- a modern olimpiák történetében számos fogyatékos sportoló versenyzett ép társai ellen. A modern segédeszközgyártásnak köszönhetően napjainkban már az is előfordulhat, hogy a fogyatékos személyt azért akarják az olimpiai mozgalmából kizárni, mert a sportoláshoz használt segédeszköze előnyhöz juttatja az ép sportolókkal szemben (lásd: Oscar Pistorius esete).

Az anarchia és a stabilitás ára

Imreh Csanád

Szegedi Tudományegyetem
Informatikai Tanszékcsoport

Az előadásban az algoritmikus játékelméleten belül az anarchia és a stabilitás ára fogalmakkal és néhány azokkal kapcsolatos eredményről lesz szó. Ezek a fogalmak azt mérik mennyivel kaphatunk jobb megoldásokat központilag koordinált szereplők mellett, mint öncélú ágensek koordinálatlan működésekor. Pontosabban megfogalmazva, arról van szó, hogy a legrosszabb/legjobb Nash egyensúlyi helyzetet hasonlítjuk össze egy koordinált optimummal (amit szociális optimumnak neveznek).

Elsőként néhány egyszerű (remélhetőleg komolyabb matematikai képzettség nélkül követhető) és talán meglepő példán keresztül mutatjuk be az alapfogalmakat. Majd ha az idő engedi, akkor megnézzünk néhány újabb kiterjesztést és azt is miként kapcsolódik ez a téma az approximációs és online algoritmusok területéhez.

Szolgáltatási folyamatok entrópiája

Kása Richárd*

tudományos munkatárs
Budapesti Gazdasági Főiskola - Kutatóközpont

Napjaink pénzügyi közvetítő szolgáltatóinál alaptétel a fogyasztói szükségletek, igények és elvárások kielégítése, valamint az e céloknak alárendelt folyamatfejlesztés. Kérdés, hogyan észlelik a fogyasztók a pénzügyi folyamatokat, illetve a fejlesztésükre irányuló projekteket, milyen attitűdök alakulnak ki bennük ezek hatására. Érdekes kérdés az is, hogy a folyamatokban rejlő bizonytalanságot hogyan érzékelik és kezelik a rendszeren kívüli vevők és a rendszeren belül lévő ügyfelek. Kutatásunk során azt a belső bizonytalanságot írjuk le, modellezük.

A kutatás során gyakorlati vizsgálati eredményeket biztosítunk a percepcionális entrópia csökkentéséhez, és ezáltal a pénzügyi folyamatok racionalizálását szolgáló módszerekhez.

Ingatag mássalhangzók a magyar nyelvben:
Miért ejtünk hosszú helyett rövid, és rövid helyett hosszú
mássalhangzókat számos jövevényszavunkban?

Huszthy Bálint

Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Bölcsészettudományi Kar
2081 Piliscsaba, Egyetem u. 1.

Előadásomban a magyar nyelv egy különös hangjelenségét fogom bemutatni, melynek során idegen eredetű szavak és nevek bizonyos mássalhangzói a magyar kiejtésben megnyúlnak (pl.: flopi > /floppi/; csembaló > /csemballó/; stb.) vagy megrövidülnek (pl.: akkord > /akord/; trappista > /trapista/; stb.); illetve olykor egyazon szóban megnyúlnak és meg is rövidülnek (pl.: ol. fusilli 'tésztafajta' > magy. /fusszili/; Buonarroti > magy. /buonarotti/; stb.).

Megállapításom szerint egy régi eredetű, ám máig produktív fonológiai folyamat áll a jelenségek hátterében. Régi eredetét bizonyítja, hogy a hosszúságváltozás sok szó helyesírásába is bekerült (pl.: szvetter < ang. sweater; sztyeppe < szláv stepa; stb.), valamint egyes korai személyneveink is tartalmazzák (pl.: Gizella < ném. Gisela; János < lat. Joannes; stb.). Produktivitását számos érv támasztja alá, többek között rendszeres visszatérése idegen tulajdonnevek magyar kiejtésében (pl.: Heineken > /hejnekken/; Wafelini > /vaffelini/; stb.). Emellett a magyar anyanyelvűek idegen akcentusának jellemző jegye (olasz nyelvórákról vett példaim: ol. tappeto 'szőnyeg' > /tapettó/; ol. carota 'répa' > /karotta/; ol. Topolino 'Mikiegér' > /toppolínó/; stb.).

Két hipotézis mentén közelítem meg a jelenséget: az első, hogy a mássalhangzók hosszának megváltozása nem kontaktushatás eredménye, vagyis az okokat nem az átadó nyelvben, hanem a magyar nyelv hangtanán belül kell keresni. A másik, hogy a nyúlás és a rövidülés ugyanazokra a hangtani okokra vezethetők vissza, vagyis nem két, hanem voltaképpen egy jelenségről van szó. Az adatokat egy nemrég született generatív fonológiaelméleti keretben, az optimalitáselméletben elemzem.

Az illemirodalom történeti szociopragmatikai vizsgálatának lehetőségei

Németh Luca Anna

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar
1088 Múzeum krt. 4.

Az előadás középpontjában álló történeti-szociológiai forrásegyüttes meglehetősen kevés figyelmet kapott eddig a magyar nyelvtörténeti vizsgálatokban, noha tanulmányozása nyelvhasználat-történeti szempontból számos új eredményt hozhat.

A 18. század második felétől hazánkban is egyre népszerűbbé és gyakoribbá váló illemtanok és társalgási útmutatók összegyűjtve és rendszerezve adták közre a korokban érvényes viselkedési és nyelvhasználati szabályokat, voltaképpen a korszak mindennapi életének szinte egészét lefedték. Míg történeti-szociológiai szempontból az illemirodalmi alkotások a társas viszonyok és interakciók társadalomtörténeti kutatásához szolgáltathatnak alkalmas anyagot, addig nyelvészeti szempontból a(z udvarias) nyelvhasználatra vonatkozó reflexióik, előírásaik, metapragmatikai megjegyzéseik érdemesek vizsgálatra.

Az ilyen vizsgálatok tágabb elméleti keretét a nyelvhasználatot diakrón aspektusból vizsgáló történeti pragmatika szociopragmatikai irányzata jelenti (Kádár 2014), szűkebb keretben pedig az illemirodalom nyelvészeti tanulmányozása a történeti udvariasság-/udvariatlanságkutatás érdeklődési köréhez tartozik (Kádár-Culpeper 2010).

Az előadás 19. század végi–20. század eleji, magyar nyelvű illemtankönyvek és társalgási útmutatók példáján mutatja be az illemirodalmat korpuszként használó történeti szociopragmatikai kutatások lehetséges irányát, problémafelvetéseit.

Kádár, Dániel Z. – Culpeper, Jonathan 2010. Historical (Im)politeness. An Introduction. In: Culpeper, Jonathan – Kádár, Dániel Z. eds. Historical (Im) politeness. Peter Lang, Bern. 9–37.

Kádár, Z. Dániel 2014. Historical Pragmatics. In: Chapelle, Carol A. ed., The Encyclopedia of Applied Linguistics. Wiley-Blackwell, Oxford.

Túl komoly Amerika?

Ormai Eszter

Pécsi Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar, IDI

Kutatásomban évek óta 19. századi amerikai prózairodalommal foglalkozom, és az újdonságot, az eredetiséget, az „amerikai” lenyomatait keresem. A szövegrészekkel, amelyeket bemutatok, arra szeretnék rávilágítani, hogy Nathaniel Hawthorne novelláit újra lehet olvasni, és meg lehet találni benne a társadalomkritikán túl az iróniát. Szövegei finom retorikával és ügyes narratív stratégiával érik el, hogy a mai olvasó számra is érzékelhető legyen iróniája, habár fontos megemlíteni, hogy kortársai, és köztük a kiemelkedő író, Edgar Allan Poe, aki írt kritikát Hawthorne „Másodjára elmondott történeteiről”, kemény szavakkal illeti szerzőtársát: Hawthorne moralizál, ezért nem humoráról híres szerző, mondhatnánk, unalmas, közhelyes...Ezt szeretném előadásomban megcáfolni.

Tudomány és tudománynépszerűsítés a görög kardalköltészet példáján

Adorjáni Zsolt

Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Bölcsészettudományi Kar
Klasszika Filológia Tanszék

Aranyérmeseknek tartott korábbi előadásaimban már beszámoltam az archaikus (Kr. e. 5. századi) görög kardalköltészet legjelesebb képviselőjével, Pindarossal kapcsolatos vizsgálódásaimról. Legutóbb készülő kommentárom műhelyébe engedtem bepillantást. Időközben a könyv elkészült és megjelent a holland Brill kiadó gondozásában. Előadásom első felében erre a munkára tekintek vissza arra keresve választ, mit kell tudnia egy kommentárnak és mitől lesz tudományos szempontból értékes. Ezt követően egy másik, időközben szintén lezárt kutatás eredményéről, a laikus közönségnek szánt, népszerűsítő könyvről számolok be, mely a görög kardalköltészetbe nyújt bevezetést és az Akadémia „Pont könyvek” sorozatában jelenik meg. A két hasonló témájú, ám eltérő igényű munka jó alkalom arra, hogy néhány megfigyelést tegyünk a tudomány és a tudománynépszerűsítés módszertani és gyakorlati különbségeiről a szellemtudományok területén.

Egy ókori királyság hatástörténete

Gér András László

abszolvált PhD hallgató
Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Történelemtudományi Doktori Iskola

Készülő disszertációmban azt a nézőpontot alkalmazom, hogy több történelem létezik. Azaz, hogy pontosabban fogalmazzak, virtuális történelmi síkok léteznek, melyek a valós események kivetülései és deformációi – ahol a deformációt nem pejoratív értelemben használom. Mondhatnánk azt is, hogy a valós történelmi magvaknak ezek a virtuális történelmek reflexiói. Valós történelmi magvaknak, vagy core-event-nek azokat az eseményeket nevezem, amelyek ott és akkor valóban megtörténtek.

Egy példán, az ókori Edóm államának hatástörténetén keresztül mutatom be, hogyan alakultak ki virtuális történelmi síkok a zsidó és keresztény vallás kialakulásának első időszakában.

Hell Miksa és Sajnovics János vardøi utazása

Zsámbékiné Domsa Zsófia

A paradigmaváltó felfedezéseket, korszakalkotó találmányokat gyakran egy-egy személy nevéhez kötjük, a tudománytörténetből azonban számos olyan eset ismert, mikor azonos kutatási területen egymástól függetlenül több kutató is hasonló eredményre jutott, ám nem feltétlenül az elsőnek célba érő tudós nevét jegyezte meg az utókor. A finnugor nyelvrokonság első rendszerezett leírását Sajnovics János jezsuita csillagásznak köszönhetjük, aki a bécsi egyetemi csillagvizsgáló intézet igazgatójával, Hell Miksával együtt érkezett az Észak-Norvégia partjainál fekvő Vardø szigetére 1768-ban. Az expedíció tulajdonképpeni feladata a Vénusz tranzit megfigyelése volt, melyre VII. Keresztély dán király adott megbízást. A kutatóút eredménye azonban nemcsak a Föld-Nap távolság közelítőleg pontos megállapítása lett, hanem Sajnovics a lapp és a magyar nyelv azonosságát feltáró *Demonstratio Idioma Ungarorum et Lapponum idem esse* című munkája is.

Vajon milyen szerepet játszottak ebben a felfedezésben Hell Miksa német és skandináv összeköttetései? Vagy a dán uralkodót befolyásoló udvari orvos, Struensee tevékenysége? Valamint az expedíció többi tagja, akiknek részvételéről igen kevés szó esik a forrásokban?

Előadásom a felvilágosodás e jellegzetes alakjainak együttműködéséről és a vardøi expedíció előzményeiről, eredményeiről szól.

Vörös Katonák előre? A Tanácsköztársaság 1919. májusi hadseregszervezése

Révész Tamás

1918-1919-as forradalmak eseményei, valamint a Tanácsköztársaság katonapolitikája az elmúlt években számtalanszor került a szakmai és a közéleti érdeklődés középpontjába. A témával foglalkozó történészek közötti legkomolyabb nézetkülönbség a megszálló antant csapatok elleni fegyveres ellenállás lehetőségei körül alakult ki. A viták során a katonai megoldás lehetséges volta mellett érvelők zömében a Vörös Hadsereg sikeres felvidéki hadjáratára szoktak hivatkozni. Előadásomban én is ezt problémát fogom megvizsgálni és megpróbálok választ találni arra a kérdésre, hogy miért csak 1919 májusában sikerült egy ütőképes hadsereget létrehozni és miért vonult be minden előzmény nélkül több, mint 100.000 ember alig néhány hét alatt a haderőbe.

A szakirodalom az elmúlt 100 évben már sokat foglalkozott ezzel a problémával és a történészek két gyökeresen eltérő magyarázatot adtak erre a jelenségre. Míg az 1945 és 1990 közötti történetírás zömében a munkásosztály marxista meggyőződésével indokolta a tömeges bevonulást, addig az 1990 után születő munkák elsősorban a katonák hazafiasságát és a magyar határok veszélyeztetését tekintették döntő tényezőnek.

A kutatásom során megvizsgálom a két álláspont érvényességét és a korábban még ilyen részletességében nem kutatott levéltári anyag, illetve a nemzetközi vizsgálatok eredményeinek feldolgozásával megpróbálok új szempontból megközelíteni a Tanácsköztársaság hadseregszervezését. Az előadásomban igyekszem bebizonyítani, hogy a korábban hangsúlyozott szempontok másodrendű szerepet játszhattak az emberek motivációjában és sokkal inkább a társadalmi környezet és az 1918 után felerősödő „civil” lojalitások láncolata határozta meg a döntésüket, mintsem olyan ideológiák, mint a kommunizmus, vagy éppen a nacionalizmus.

A marosvásárhelyi Nemzeti Tanács szerepe az 1918-as impériumváltásban

Fodor János

doktorandusz
Babes-Bolyai Tudományegyetem
Kolozsvár

A világháború elvesztése, a Monarchia felbomlása és a demarkációs vonal keletre tolódása, valamint a nemzetiségi mozgalmak felélédeése kihatással voltak az erdélyi országrészekben bekövetkező eseményekre. Az őszirózsás forradalmat követő időszakban Marosvásárhelyen, az addigi helyi hatalmat gyakorló szerv (a városi tanács) mellé új, a kormányzatot képviselő formáció jött létre (a Nemzeti Tanács), melynek összetétele, politikai elképzelése és funkciója is különbözött a városi tanács intézményétől. Előadásomban a marosvásárhelyi Nemzeti Tanács működését vizsgálom, amelynek szerepe volt az impériumváltásban, valamint amelynek a korábbi politikai rendszerek történetírásában eltúlzott szerepet tulajdonítottak. A Nemzeti Tanács sajátos kulcsszereplőivel közvetítő szerepet is vállalt a nemzetiségek között, így teljesen más megközelítésben képzelte el a nemzetiségi kérdést regionális szinten. Működése azonban nem volt belső feszültségektől mentes, megszűnése pedig gyakorlatilag észrevehetetlenül történt.

A két világháború közötti magyarországi katolikus megújulás a statisztikai adatok fényében

Csíky Balázs

A történettudományi szakirodalomban elfogadott állítás, hogy a két világháború közötti Magyarországon katolikus megújulásról lehet beszélni, amely számos területen megmutatkozott az intézményektől, társadalmi szervezetektől kezdve a szerzetesrendeken át a templomépítésig. Az újabb elemzések azonban már kritikát is megfogalmaznak mindezzel kapcsolatban, igyekeznek több szempontból megvizsgálni a kérdést, hogy árnyaltabb képet rajzolhassanak meg a korszakról. Előadásomban azt kívánom vizsgálni, hogy a felekezeti statisztika adatai, így például a felekezetek lélekszámának alakulása, az egyházi cselekmények számának változásai, valamint a korabeli statisztikai szakirodalom megállapításai alapján kimutatható-e a fent említett katolikus megújulás.

Rezgésérzékelők frekvenciatartományának kiterjesztése digitális szűréssel

Bakó Tamás Béla

Rezgésmonitorozáshoz gyakran gyorsulásérzékelőket illetve sebességérzékelőket használnak. Ezek az érzékelők csak bizonyos frekvenciatartományban biztosítanak egyenletes átvitelt, ezen kívül a pontosságuk romlik. Ennek oka az érzékelők felépítésében rejlik. Ez a tulajdonság az érzékelők alkalmazhatósági körét szűkíti. Az érzékelők ilyen jellegű hibáját jól lehet modellezni másodfokú szűrőkkel. Ha pedig meghatározzuk egy adott érzékelő esetén a másodfokú szűrő paramétereit, akkor ez alapján elő tudunk állítani egy inverz szűrőt, amivel az érzékelő frekvencia karakterisztikáját kompenzálni lehet és így az szélesebb frekvenciatartományban lesz használható.

A cikk és az előadás első részében arról lesz szó, hogy hogyan lehet ezt a másodfokú szűrőt kézzelfogható paraméterekkel leírni és a paramétereket meghatározni.

A paramétereiből kiszámolt inverz szűrőt közvetlenül nem ajánlott alkalmazni, mivel az eredeti karakterisztikáknál néhány pontban az erősítés gyakorlatilag nulla (például a DC erősítés). Emiatt az inverz szűrő erősítése ezeknél a pontoknál végtelenhez közelítene, ami egyrészt stabilitási gondokat, másrészt nem kívánt zajok felerősödését okozza. Az előadás második részében azt mutatom meg, hogy hogyan lehet olyan kompenzáló szűrőt készíteni, ami a zajt és stabilitási problémákat is figyelembe veszi és megfelelő kompromisszumot ad az inverz szűrő fokszáma, a torzításmentes mérés és a zajos mérés között.

Élmágnesség grafén nanoszalagokban szobahőmérsékleten

Hagymási Imre

tudományos munkatárs
MTA Wigner Fizikai Kutatóközpont
1121 Budapest Konkoly-Thege Miklós út 29-33

A grafit egy atomi rétege, a grafén, továbbra is az egyik legígéretesebb anyag a nanotechnológiában. Pásztázó alagútmikroszkóp segítségével sikerült különféle orientációjú nanoszalagokat kivágni, amelyek élük típusától függően lehetnek fémesek vagy félvezetők. Mostanáig kérdéses volt, hogy kialakulhatnak-e mágneseszen rendezett állapotok a szalagok élén vagy sem.

Az előadásban szó lesz a mérési eredményeinkről, valamint az elméleti számolásaimról, amelyek hibahatáron belüli egyezést mutatnak a mérési eredményekkel és magyarázatot szolgáltatnak a mérésben látott anomáliára. A kapott eredmények új megvilágításba helyezik a grafén spintronikai alkalmazásának lehetőségét.

Mágneses magrezonancia (NMR) módszerek fejlesztése, avagy hogyan készül az „NMR-szimfónia”

Timári István*

Debreceni Egyetem
TTK Szervetlen és Analitikai Kémiai Tanszék
4032 Debrecen, Egyetem tér 1.

Évtizedek óta tartó töretlen fejlődésének köszönhetően a mágneses magrezonancia (NMR) spektroszkópia napjainkra egy rendkívül széleskörűen használt szerkezetvizsgáló módszerré vált a legtöbb kémiai tudományterületen és a szerkezeti biológiában egyaránt.

A skaláris spin-spin csatolás az egyik legfontosabb információt hordozó NMR jelenség, ugyanakkor a hatására létrejövő vonalfelhasadások jelentősen csökkentik a spektrumok felbontását. Emiatt az NMR spektroszkópusok a kezdetektől fogva próbálnak olyan módszereket kidolgozni, amelyek képesek elnyomni a skaláris csatolás hatását.

Ennek ellenére a homonukleáris szélessávú protonlecsatolás megfelelő megvalósítása korunkban is a folyadékfázisú NMR spektroszkópia egyik fő kihívása, és csak a legutóbbi években illetve napjainkban kifejlesztett módszerek hozták meg az igazi áttörést a témakörben. Előadásomban kutatócsoportunk a területen megvalósuló módszerfejlesztésekhez való hozzájárulásán keresztül kalauzolom el a hallgatóságot az NMR spektroszkópiái kutatások világába.

*társszerző: E. Kövér Katalin
Debreceni Egyetem, TTK Szervetlen és Analitikai Kémiai Tanszék
4032 Debrecen, Egyetem tér 1.

Sokoldalú molekuláris kapszulák: a ciklodextrinek

Jurecska Laura

Eötvös Lóránd Tudományegyetem
Természettudományi Kar
1117 Budapest, Pázmány Péter sétány 1./C

A ciklodextrinek a keményítő enzimés átalakításának termékei, ciklikus, nem redukáló oligoszacharidok. A ciklodextrineket szerkezetük alkalmassá teszi zárványkomplexek képzésére minden olyan vegyülettel, amelyek molekuláris méretei megfelelnek a ciklodextrin üreg méreteinek. A komplexbe zárt molekula fizikai, kémiai sajátosságai jelentős mértékben megváltozhatnak, ami számos alkalmazási lehetőséget rejt magában.

A ciklodextrinek története még 1891-ben kezdődött, amikor de Villiers leírta, hogy burgonya rothadásánál kristályos anyag keletkezik. Az 1970-es évek elején átmenetileg csökkent a kutatói érdeklődés a ciklodextrinek iránt, mivel előállításukat bonyolultnak és költségesnek ítélték, egy hibásan kivitelezett kísérlet miatt pedig jó ideig toxikusnak tartották őket. Eközben Magyarországon és Japánban tovább folytak a kutatások, hazánkban a Cyclolab a ciklodextrin-kutatás nemzetközileg is jegyzett központja lett.

Az előadás végigvezet a ciklodextrinek kutatásának történetén, miközben bemutatja számos alkalmazási területüket az élelmiszeripartól a környezetvédelmen át a gyógyszergyártásig, kitérve néhány saját kutatási eredményre is.

MikroRNS-ek azonosítása a paprika (*Capsicum annum*) termésfejlődése során

Taller Dénes László*

Pannon Egyetem Georgikon Kar, Növénytermesztési és Kertészeti Tudományok
Doktori Iskola, 8360, Keszthely, Deák Ferenc u. 16.

Nemzeti Agrárkutatási és Innovációs Központ (NAIK), Mezőgazdasági
Biotechnológiai Kutatóintézet, 2100, Gödöllő Szent-Györgyi Albert u. 4.

A növényi fejlődési folyamatokat az mRNS-ek és a kis szabályozó RNS-ek összefüggő és hatékonyan szabályozott rendszere kontrollálja. A kis-RNS-ek és az RNS interferencia felfedezése a ribonukleinsavak egy teljesen új funkcióját mutatta meg és néhány év alatt a molekuláris biológia egyik legintenzívebben kutatott tudományos területévé vált. Az új generációs mélyszekvenálási technológiák megjelenése új utat nyitott az RNS-ek által szabályozott, folyamatok megismerésében és megértésében. Ezt a technikát már több modellnövényen sikerrel alkalmazták, azonban a termesztett növények tanulmányozására való áttérés új kihívásokat jelent.

A kutatás célja, hogy átfogó képet adjon a paprika (Fehér özön) termésfejlődése során lejátszódó RNS szintű változásokról. Munkánk során a termés mRNS és kisRNS profilját 4 fenológiai állapotban határoztuk meg. A későbbi időpontokban a termést, három szövettípusra (hús, mag, placenta) bontva vizsgáltuk. A kapott adatok bioinformatikai elemzésével azonosítottunk már ismert (182) és új miRNS-eket (412 prediktált) is. Bioinformatikai módszerekkel az egyes miRNS-eket elhelyeztük a genomon, meghatároztuk a hozzájuk tartozó prekurzorokat, célpont RNS-eket és expressziós szinteket. Az ígéretes miRNS-ek biológiai fontosságát korszerű molekuláris módszerekkel vizsgáljuk tovább.

Az adatok összehasonlító elemzése lehetőséget ad olyan miRNS-ek és mRNS-ek azonosítására, melyek kulcsfontosságúak lehetnek a gazdaságilag fontos tulajdonságok kialakításában. Az eredmények hozzájárulnak, olyan biológiai folyamatok megértéséhez is, mint a termés szöveti fejlődése vagy a termésérés.

*társszerzők: Bálint Jeannette, Nagy Tibor, Várallyay Éva, Havelda Zoltán

A szomatoszenzoros stimuláció elhelyezkedésének hatása a vizuomotoros képesség végtagok közti átvitelére

Négyesi János

biomechanikus
Fájdalomambulancia

Az egyik végtaggal végrehajtott edzés javítja az ellenkező oldali végtag teljesítményét is. A környezetből származó (afferens) ingernek fontos szerepe van a mozgásos funkcióban abban az esetben is, ha az inger nem hoz létre izom-kontrakciót. Ezt a beavatkozást szomatoszenzoros stimulációnak nevezzük. Korábbi tanulmányok bizonyították, hogy az ilyen jellegű perifériás elektromos ideg-stimuláció önmagában vagy mozgásos terápiát megelőzően is jelentős mértékben javítja az egyes képességek újratanulását stroke-on átesett páciensek esetében.

Vizsgálatunkban arra kerestünk választ, hogy egy vizuomotoros feladat elvégzése közben az egyik végtag perifériás idegére közölt szomatoszenzoros elektromos stimuláció hogyan hat az azonos- és ellenkező oldali agyfélteke agykérgi ingerlékenységre, és a két végtag vizuomotoros képességére.

Eredményeink egyik agyféltekén sem mutatnak szignifikáns változást az agykérgi ingerlékenységre vonatkozóan, azonban a vizuomotoros edzés a mindkét oldali végtag teljesítményében szignifikáns javulást eredményezett. A teljesítményben bekövetkező fejlődés a jobb oldali, edzést lebonyolító végtagon volt a legjelentősebb abban az esetben, amikor a stimuláció a bal oldali végtag perifériás idegére lett közölve.

A távoli iszkémiás prekondicionálást extracelluláris vezikulák mediálják patkányban

Baranyai Tamás

Semmelweis Egyetem
Farmakológia és Farmakoterápiás Intézet
Kardiometabolikus Kutatócsoport

Bevezetés és Célkitűzés: A szív távoli iszkémiás prekondicionálás (RIPC) során rövid iszkémiás/reperfúziós ciklusok alkalmazása egy másik szerven vagy az adott szerv egy másik területén csökkenti egy későbbi infarktus súlyosságát. Mivel a különböző területek közötti védő információ szállítása nem ismert, jelen tanulmányunk célja volt, hogy megvizsgáljuk, hogy az IPC hatására felszabadul-e a szívből extracelluláris vezikula (EV), és hogy a RIPC által kifejtett kardioprotektív hatáshoz szükséges-e az EV-k.

Módszerek és Eredmények: Hím Wistar patkányok izolált és perfundált szívéen 3x5 min globális iszkémiát hoztunk létre (IPC) vagy 30 percig perfundáltuk (kontroll), mely során a koszorús erek perfuzátumát összegyűjtöttük. Az IPC a donor szíveken is csökkentette az infarktus méretét a kontroll szívekhez képest ($7,3\pm 2,7\%$ vs. $22,1\pm 2,9\%$). A perfuzátumokban megfigyeltük az EV-k jelenlétét elektron mikroszkóppal, dinamikus fényszórással és Western blotlalt (hsp60), valamint kimutattuk, hogy az IPC megemeli az EV-k mennyiségét. Izolált szívek egy másik csoportját IPC és kontroll szívekből származó perfuzátumokkal perfundáltuk. A perfuzátumokat változatlan állapotban vagy EV-depletált formában perfundáltuk. Az IPC perfuzátum hatására lecsökkent az infarktus területe ($12,9\pm 1,6\%$), melyet trifeníl-tetrazolium festéssel határoztunk meg. Azonban a kontroll és a depletált IPC perfuzátum hatására ugyanez nem volt megfigyelhető ($25,0\pm 2,7\%$; $22,0\pm 2,3\%$).

Konklúzió: Az IPC során felszabadult EV-k szükségesek RIPC által kiváltott kardioprotekcióhoz.

Angiogenezis a morfológiai vizsgálatok szintjén

Bugyik Edina

Napjainkban a kutatások jelentős része a legmodernebb molekuláris biológiai vizsgálatokon alapszik, így a morfológiai szintű vizsgálatok érdemtelenül a háttérbe szorultak.

A morfológiai vizsgálatok alkalmazása a különböző fiziológiás és patológiás folyamatok megértését segíti elő, melynek lényege, hogy az egyes molekuláris elemeket képes hozzárendelni a strukturális elemekhez.

Az állatkísérletekből származó minták számos módon megvizsgálhatók. Az általunk használt módszerek között elsősorban fluoreszcens-, konfokális-, valamint elektronmikroszkópos vizsgálatok szerepelnek. Részletes 3 dimenziós analízis sorozatmetszetekkel, valamint az érrendszer műgyantával való feltöltésével készített preparátumokkal kivitelezhető. Módszereinkkel a tumorok érhálózata és annak a környező szövet érhálózatával való viszonya teljes egészében feltárható.

Célom, hogy néhány, általunk használt módszer rövid bemutatásával rávilágítsak a morfológiai vizsgálatok fontosságára, és arra, hogy az így nyert információk elengedhetetlenek a molekuláris biológiai módszerek alapján kidolgozott célzott terápiák hatékonyságának növeléséhez.

Automatizáció az orvosi diagnosztikai laboratóriumokban

Siska Andrea

Szegedi Tudományegyetem
Laboratóriumi Medicina Intézet
6725 Szeged, Semmelweis u. 6.

A vér szerepe az orvoslásban sokáig abban merült ki, hogy a terápia részeként az érvégzés során a betegből lecsapolták. A XVII. században az első mikroszkópok megalkotásával elindulhatott a vér diagnosztikai vizsgálata is. A vér sejtjes elemeinek és egyéb komponenseinek megismerésével, a biokémiai ismeretek bővülésével, az ok-okozati összefüggések felismerésével és persze az analitikai módszerek fejlődésével a XX. században megszületett egy új iparág: a laboratóriumi diagnosztika. A kezdeti manuális technikákat a diagnosztika számos területén fokozatosan felváltotta a műszeres analitika. A módszerek változatossága és azok érzékenységének növekedése olyan paraméterek meghatározását tették/teszik lehetővé, amelyek hatékonyan segítik az orvosokat (1) a felállított diagnózis megerősítésében vagy elvetésében, (2) a betegségek előrehaladásának követésében, (3) az egyes betegségek kiszűrésében, vagy (4) egy kórkép végkimenetelének előrevefítésében.

Az igények növekedésével a diagnosztika területén a technológiai fejlődés elvezetett a „total laboratory automation”, azaz a teljes laboratóriumi automatizálás megvalósulásához. Maga a koncepció a robotika és az automatizálás fellegvárából, Japánból indult el világhódító útjára a 70-es években.

Előadásomban bemutatom a diagnosztikai laboratóriumokban használt analizátorok fejlődését és néhány példán keresztül a teljes laboratóriumi automatizáció hazai megvalósulását.

Új szer használata a szőlő (*Vitis vinifera* L.) növényvédelmi munkálataiban

Pálfi Xénia*

Aszőlőtermesztés során létfontosságú szerepe van az integrált növényvédelemnek, emiatt szükséges az alkalmazott növényvédőszernek növényre és termésre gyakorolt közvetett vagy közvetlen hatásának felmérése.

A kutatás során használt permetezőszer 98%-os tisztaságú orvosi olajkészítmény, olcsó előállítási költségű és környezetbarát. Korábbi, külföldön elvégzett kísérletek alapján a szer jó hatásfokot mutatott peronoszpórával szemben. Ebben a munkában a 2013-as és a 2014-es vizsgálat eredményei kerülnek bemutatásra, ami Kékfrankos és Chardonnay fajtákon, több kísérleti beállítással (a szer három dózisban abszolút és üzemi kontroll mellett) végeztünk el. Az olajkészítmény lisztharmat elleni hatékonyságát a levelek fertőzöttségének erősségének és gyakoriságának monitorozásával a szőlőre gyakorolt fiziológiai hatásainak felmérése érdekében pedig élettani (fotoszintézis paraméterek mérése) vizsgálatokat alkalmaztunk. A meteorológiai adatok felvételezése mellett rügytermékenységi vizsgálatokat is végeztünk. A bogyók, valamint az egyes kezelésekből készült kísérleti borok rutin analitikai paramétereit is megmértük.

Eredményeink alapján azt mondhatjuk, hogy 2013-ban az olajkészítmény jó hatásfokot mutatott a lisztharmattal szemben, egy dózis hatékonysága megközelítette az üzemi permetezését. A szer a bor minőségi paramétereit nem befolyásolta. Az olajos kezelést kapott parcellákban viszont termés hozam csökkenést tapasztaltunk, ami valószínűleg részben a levelek fotoszintetikus aktivitásának kismértékű gátlásának volt köszönhető. A 2014-es évjárat a gombás fertőzöttségek kialakulásának kedvezett. Az erős lisztharmat nyomás ellen a készítmény nem bizonyult olyan hatékonynak, mint 2013-ban.

*Társ szerzők: Bisztray György, Villangó Szabolcs, Deák Tamás, Váczy Kálmán, Pálfi Zita, Karácsony Zoltán, Zsófi Zsolt

Rákok a Dunában – A harmadik nemzetközi Duna-expedíció eredményei

Borza Péter

MTA Ökológiai Kutatóközpont, Duna-kutató Intézet,
1113 Budapest, Karolina út 29-31.

2001 és 2007 után 2013 augusztus-szeptemberben immáron harmadik alkalommal került lebonyolításra a Nemzetközi Duna-védelmi Bizottság (ICPDR) által szervezett Duna-expedíció (Joint Danube Survey). A felmérés célja a folyó teljes hajózható szakaszát felölelő egységes adatgyűjtés, valamint a környezettudatosság fokozása volt. A széles nemzetközi összefogáson alapuló munkából az alzatlakó rákok meghatározásával vettem ki a részem. A három különböző módszerrel gyűjtött közel 70 ezer példány alapján összesen 4 rend 28 fajtát azonosítottam. A Fekete- és Kaszpi-tenger vidékén őshonos, ún. pontokaspikus fajok dominanciája volt a meghatározó, közülük is a kontinens szerte gyorsan terjedő inváziós fajok voltak a leggyakoribbak, de kerültek elő ritkaságok mind a felső (német), mind az alsó (delta) szakaszon. A nemrég terjeszkedésnek indult fajok közül egyesek további előrenyomulása volt megfigyelhető, míg mások nem várt módon megtorpantak. Az eddigi legrészletesebb dunai adatsor további elemzésével bepillantást nyerhetünk a fajok élőhely-preferenciájába és együtt-előfordulási mintázataiba, amivel remélhetőleg közelebb kerülhetünk az inváziós fajok sikerének megértéséhez is.

Csavarboltból Galéria – A városrehabilitációk hatásainak elemzése a földszinti funkciók változásainak tükrében

Szendrei Zsolt

Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem
Építészmérnöki Kar, Urbanisztika Tanszék
1111 Budapest, Műegyetem rakpart 3

A városokban található kiskereskedelem és a jelenlévő szolgáltatások az első települések megszületése óta szerves elemei a környezetnek, lényeges városalakító erők. A történelem folyamán a kialakuló közlekedési mintázatok rajzolata döntő szerepet játszott a kereskedelem egyre formálódó színtereinek formálódásában, mely alapjaiban határozta meg a városi éltet.

A fenntartható város egyik alapvető tulajdonsága a jól működő és funkcionálisan diverz belváros, mely a környezet építészeti – fizikai állapotának javítása mellett befolyásolja a terület társadalmi státuszát, és nagymértékben hozzájárul a terület gazdasági eltartó képességének növekedéséhez. A belvárosi szövetek által nyújtott funkciók lényegileg determinálják a városban kialakuló mozgásokat és a közterületekhez kapcsolódó lehetőségeket.

A városi funkciók a társadalmi folyamatok jelzőeszközei, utalnak a helyben lévő társadalom alapvető státusára, a fizetőképes kereslet jelenlétére, illetve a városszövet bevonzó képességének jellegére, az átalakuló társadalmi szerkezetre. A megjelenő sok kihasználatlan üzlet a társadalmi, a gazdasági és a környezeti problémák jelzője, mely a városrészek folyamatos leromlásához vezetnek.

Az tanulmány célja, hogy a Budapesten lezajlott két jelentős városközpontot érintő rehabilitáció, a Bartók Béla úthoz kapcsolódó Kulturális Városközpont Projekt, illetve a belváros új főutcájához (a Kecskeméti utca – Petőfi Sándor utca – Bécsi utca – Október 6. utca vonala) kapcsolódó Budapest Szíve program keretében megújult két utcaszakasz esetében a funkciók változásának elemzésével értékelje a végbement városmegújítási akciókat.

Az emlékezés terei

Bujdosó Ildikó

Az emberiség történelmének dicsőséges és veszteséges pillanatai hívták életre az emlékhelyek megjelölésének, illetve megformálásának igényét. A XX. század történelmének szegényfoltjai azonban a kollektív emlékezés újfajta módját tették szükségessé, amely azután sajátos emlékezéspolitikát, és ennek megfelelő sajátos térbeli emlékműveket hozott létre. Az előadás első fele ezek közül emel ki néhány kortárs építészeti és képzőművészeti példát.

Idén az első világháború 100., illetve a holokauszt 70. évfordulójának aktualitása miatt előtérbe kerültek, ezáltal újragondolhatóvá váltak a kollektív emlékezés téri igényeinek megfelelő esztétikai formálásmódok mögött rejlő művészi vagy tervezői megfontolások. Az előadás második felében egy konkrét, megvalósulás alatt álló hazai építészeti projekt kerül bemutatásra tervezői szemszögből: egy láthatatlan emlékmű.

Modernitás és örökségvédelem a 20. században – a spanyol forgatókönyv

Kóródy Anna Nóra

Modernitás és örökségvédelem akár ellentétes fogalmaknak is tekinthetők, ha abból indulunk ki, hogy a műemlék-helyreállítási mozgalmakat Európa-szerte elsősorban a 20. század nagy háborús pusztításai, valamint az azokat követő modern városmegújítások által keltett identitásválság hívta életre. A késő modern építészet – ahogyan számos más európai országban – Magyarországon is erős társadalmi kritikát váltott ki, akarva-akaratlanul összekapcsolódva a század második felének politikai rendszerével. A sajátos történelmi-kulturális adottságoknak köszönhetően azonban az Ibériai-félszigeten más asszociációk alakultak ki, mivel a világháborúktól megkímélt, de a polgárháborúban megrokkant Spanyolországban a jobboldali Franco-diktatúra másfajta hatalmi építészetet pártolt. A több évtizedes elszigeteltség más irányú fejlődéshez vezetett, itt a modern építészet a korai avantgárd szellemiségéhez hasonló módon az ellenzéki jelképévé vált. A kutatás a modernitás és az örökségvédelem kapcsolatát, erőviszonyait és módszertani párhuzamait vizsgálja a 20. század sajátos spanyol viszonyainak tükrében.

Épített örökség kortárs használatban – tendenciák Kelet-Közép-Európában

Vukoszávlyev Zorán

egyetemi docens

BME Építészettörténeti és Műemléki Tanszék

1111 Budapest, Műegyetem rakpart 3. K. II. 82.

Az épített örökség fogalmi rendszerének átrendeződése érzékelhető az ezredfordulón. A kortárs építészet elméleti vizsgálatát ki kell terjeszteni az általános örökségvédelmi kérdésekre, mert a (világ)gazdasági folyamatoknak szükségszerű eredménye a történeti épületállományhoz köthető társadalmi értékrend megváltozása is. Az értékvédelmi szemlélet megváltozásával az épített örökség védeleméhez kötődő kritikai szemléletnek is meg kell újulnia.

A modern építészet értékrendszerét hűen tükröző, a 20. század elején kialakuló műemlékvédelmi szemlélet jól definiált stratégiákat adott a történeti értékekkel foglalkozó szakemberek kezébe – ezek adták elméleti hátterét a II. világháború utáni évtizedekben létrejött magas színvonalú helyreállításoknak. Kelet-Közép-Európában, miként a magyar műemlékvédelemben, a '60-as éveket jelentő fénykort követően azonban elmaradt a kritikai szemléletű megújulás; az (ön)értékelés és a kortárs nyugati tendenciák vizsgálatának hiánya az értékrend válságát idézte elő. A "keleti blokk" országaiban a folytonosság megszűntével nem alakult ki az az értékelő módszertan, mely megítélheti egy fejlesztés, újrahaznosítás, rehabilitáció építészettörténeti és műemlékvédelmi kategóriákhoz mérhető értékeit. A belső megújításra Magyarországon sem került sor, jóllehet 20 éve már számos neves "műemlékes" építész jelezte ennek halaszthatatlanságát - az utóbbi években pedig kétszer is alapjaiban változott meg a hazai örökségvédelmi szabályozás és hivatali struktúra.

Az értékvédelmi szemlélet újraértelmezését a kortárs építészet fogalomtárának felhasználásával közelítjük. Az örökségvédelem mai jó gyakorlatát vizsgáljuk a környező országokban, a történeti értékeket megőrző és továbbvivő példák esettanulmányai által. A tendenciák megismerése és értékelése a hazai kortárs örökségvédelmi szemlélet (hosszú ideje várt) kritikai megújításának folyamatához ad külső támpontokat - most néhány előremutató példa által.

A szomorú hölgy titka:
Egy Budapesten őrzött koreai festmény azonosítása.
Avagy: miért olyan kevés a női portré Koreában?

Mecsi Beatrix

Eötvös Loránd Tudományegyetem
1088 Budapest, Múzeum krt. 4/B.

Egy egészen különleges egész alakos női portrét őriz a Hopp Ferenc Kelet-ázsiai Művészeti Múzeum Budapesten, amely egészen 2012-ig szinte ismeretlen volt mind a szakmai, mind a szélesebb közönség előtt. A Hajnalpír Országá című kiállítást követően a kiállításához kapcsolódó angol és magyar nyelvű tanulmánykötetek címlapján is ez a kép szerepelt, és világszerte igen erős visszhangot váltott ki a Koreával foglalkozó kollégákból. Ez nem csak annak köszönhető, hogy Koreából igen kevés női portré maradt fenn, hanem a kép színvonalas ábrázolása és az ábrázolt személy kiléte is sokakat izgatott.

Tanulmányomban a budapesti képen látható hölgy szomorú tekintetét is megmagyarázni látszó párhuzamra hívom fel a figyelmet, a ruhájára akasztott függődísz (norigae) felirata és funkciója elemzése nyomán egy nemrégiben felfedezett festmény segítségével.

Ez a koreai festmény 2008-ban került elő Japánból, és feliratából megtudhatjuk, hogy Gyewolhyang-ot, a japán megszállás ellen segédkező, mártírhalált halt szépséget ábrázolja.

A női portrék ritkasága miatt tézisünket egyelőre nem tudjuk több példával igazolni, de számos írásos és képi forrás is alátámasztja a budapesti képen látható szomorú hölgy azonosítását a mártírhalált halt Gyewolhyang-gal.

Betekintés a nyitrai középkori falképek kutatásába

Ilkó Krisztina

Előadásomban a nyitrai régió (ma: Szlovákia) középkori falképeinek problematikájába szeretnék betekintést nyújtani. A hazai kutatás által mellőzött, ám a középkorban a magyar királysághoz tartozó területen számos – igazi kincseket rejtő - román-kori és gótikus templom őrződött meg, az elmúlt két évben pedig az aktuális restaurálásokkal párhuzamosan több esetben is bekapcsolódhattam falképek kutatásába és az új eredmények publikálásába.

A falképkutatás kihívásait és lehetséges irányvonalait elsősorban egy igen szemléletes példa, a szádoki Szűz Mária-templomon szeretném bemutatni. A román-kori eredetű templomot a középkor folyamán számos alkalommal átalakították, falképekkel díszítették, oltárokkal bővítették. A művészettörténeti kutatás során többek közt olyan kérdésekre kell választ találni, minthogy hogyan lehet elkülöníteni a több mint fél tucat – és jórészt igen kvalitásos – kifestési réteget egyetlen, félreeső vidéki plébániatemplom esetében?

Hospes-privilegiumok az Árpád-kori ius regium rendszerében

László Balázs

PhD hallgató

Pécsi Tudományegyetem, Állam- és Jogtudományi Kar, Doktori Iskola
7622 Pécs, 48-as tér 1.

Az Árpád-kori hospes-privilegiumok elhelyezése a ius regium rendszerében két főbb kutatási területem metszetét jelenti.

A ius regium a királyt megillető közjogi jogosultságok összessége, amely jogosultságok egyike a különböző – gyakran birtokadományozással együtt járó – kiváltságok adományozása.

Az Árpád-kori kiváltságolt hospesközösségek történetében a királytól kapott kiváltságlevélnek igen nagy jelentősége van. Ez az a fordulópont, amelytől kezdődően a „hospes” szó jelentését a származás helyett a közös jogállásban rögzíthetjük.

A hospesek kiváltságolása és a ius regium jelensége között kettős kapcsolatrendszer mutatható ki, amely kapcsolatrendszert leginkább a privilegium szó kettős jelentésén keresztül közelíthetünk meg. Privilegiumok alatt érthetjük ugyanis egyfelől valamely személy vagy csoport különleges jogosultságait, másfelől az ilyen jogokat rögzítő kiváltságleveleket. E kettősségből kiindulva célszerű vizsgálni a ius regium körében magát a kiváltságolás jelenségét, illetőleg a hospesek egyes különleges jogosultságainak a király közjogi állásával kimutatható kapcsolatát.

A kiváltságolás jogintézményére elsősorban az oklevelek arenga részéből vonhatunk le tanulságokat. Az arenga-szövegek általában annak kifejezését rögzítik, miért is előnyös, ha a király kiváltságokkal és adományokkal látja el alattvalóit. Ami pedig a hospesközösségek kiváltságleveleiben található érdemi rendelkezéseket illeti, e körben a hospesek kötelezettségeit (és az ezekben fennálló kedvezményeket) vizsgálva közvetlen-, míg a jogosultságaik vizsgálatával közvetett kapcsolódásokat tárhatunk fel a ius regium irányában.

A jogérvényesítés elősegítésének új irányai az Európai Unióban

Váradi Ágnes

tudományos munkatárs

MTA Társadalomtudományi Kutatóközpont Jogtudományi Intézet
1014 Budapest, Országház utca 30.

Az elmúlt néhány év gazdasági és társadalmi problémái ismételten rávilágítottak a polgári eljárásjog egyik sajátos területének, a jogi segítségnyújtás kérdéskörének, az access to justice tematikának az aktualitására: A gazdasági válság hatására a munkanélkülivé váló magánszemélyek, a kintlévőségeik miatt fokozódó likviditási nehézségekkel küzdő kis-és középvállalkozások vagy éppen a devizaárfolyamok változása miatt törleszteni nem képes hitelesek számára kiemelten fontosá vált, hogy (polgári, magánjogi vagy éppen fogyasztóvédelmi) igényeiket bíróság előtt hatékonyan érvényesíthessék. A perköltségek azonban sokakat megakadályoztak, megakadályozhattak a jogérvényesítésben.

Ehhez részben kapcsolódó jelenség a társadalmi, nem kormányzati szervek (non-governmental organisations, NGO) peres félként való megjelenése: tipikusan felperesként törekednek valamilyen társadalmi jelentőségű ügyben (fogyasztóvédelem, környezetvédelem, alapjogvédelem) fellépni. Ezt azonban jelentősen megnehezíti perképességük bizonytalansága, a jogvita tárgyához kapcsolódó közvetlen érintettségük hiánya. Ha viszont össztársadalmi szinten az ilyen vagy ehhez hasonló okokból nem érvényesíthető jogi igények száma jelentősen megnő, az hosszabb távon a jogérvényesítési mechanizmusokba vetett társadalmi bizalom csökkenéséhez vezethet.

A tanulmány célja azoknak a közösségi szinten megfigyelhető változásoknak, új tendenciáknak a bemutatása, amelyek mindezen szempontok figyelembe vételével hozzájárulhatnak a jövőben a hatékony jogérvényesítés elősegítéséhez (elsősorban a polgári perjog területén). A közösségi intézmények dokumentumainak, az Európai Bíróság vonatkozó gyakorlatának és egyes tagállami szabályozásoknak a bemutatása, valamint szekunder irodalom segítségével történő értékelése mentén kiválaszthatók azon jogalkotói és jogalkalmazói szintű eszközök, amelyek leginkább szolgálják a jogérvényesítés elősegítését nemzeti és közösségi jogi szinten egyaránt.

Öngondoskodás önkormányzati módra

Papp Olga

Debreceni Egyetem
Marton Géza Állam- és Jogtudományi Doktori Iskola
4028 Debrecen, Kassai út 26.

Az új Alaptörvény és a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény számos olyan változást hozott a helyi önkormányzatok életébe, melyek a helyi autonómia csökkenését eredményezték. A változások azonban nem csak a helyi önkormányzatokat érintették, hanem a helyi közösség tagjait is. Az új Alaptörvény és az említett sarkalatos törvény többek között előírta számukra – mint az önkormányzáshoz való jog alanyai számára – az öngondoskodási kötelezettséget. Előadásomban a vonatkozó új szabályok bemutatása mellett arra a kérdésre keresem a választ, hogy mit jelenthet pontosan ez a kötelezettség, illetve hogy a gyakorlatban hogyan viszonyulnak ehhez az önkormányzatok, akik jogosultak az alapvető szabályokat, valamint a mulasztás jogkövetkezményeit rendeleti szinten szabályozni.

A felelős társaságirányítás (corporate governance) torzulásai és alkalmazása

Auer Ádám

Nemzeti Közszolgálati Egyetem

Vegyünk egy nemzetközi trendet (corporate governance), amelynek a hazai adaptálása első olvasatra előrelépés (sic!), pozitív lenne. Az előadás bemutatja a corporate governance magyar „felelős társaságirányítássá adaptálásával” kapcsolatos tudományos következtetéseket. A felelős társaságirányítás mennyiben jelent Magyarországon új jogszabályi kategóriát, hogyan kapcsolható össze a jogi személyek tradicionális elméleteivel, alkotmányosnak tekinthető-e a társaság és a tagok jogainak korlátozása, milyen főbb fejlődési irányok figyelhetőek meg?

A kutatások során ezzel párhuzamosan tételről tételre szembesültem számos problémával, amelyeket összefoglalóan „módszertani kérdőjelek”-ként aposztrofálhatunk. Hogyan lehet kezelni a jogtudomány eredményeit megfelelő alázattal és kellő kritikával? Kezelhető-e az inter- vagy multidiszciplináris igény és problémamegoldás? Mindez milyen eredményeket produkál? Dilemmák és kérdések – további dilemmák és válaszok.

TV sorozatok fogyasztási szokásai – Sorozatpreferenciák, sorozatnézési attitűdök a fiatalok körében

Tóbi István

Az előadás négy fő részből épül fel, az első során bemutatom a generációk közti fogyasztási szokások eltéréseit. Ezt követően azon tényezőket ismertetem, melyek erős hatással vannak a fiatal generációk fogyasztási szokásaira, pl. a szélessávú internet elterjedése, a közösségi média megjelenése, az okostelefon státusszimbólummá válása, stb. Kiemelendő, hogy a különböző korcsoportok körében jelentősen eltérnek a fogyasztást meghatározó tényezők, ezt szemléltető példa a naponta internetezéssel eltöltött idő átlaga – a fiatalok szignifikánsan több időt töltenek az internet előtt.

Az előadás második részében a tartalomfogyasztást befolyásoló kategóriákat mutatom be. Tudni kell napjaink fiatal generációjáról, hogy a figyelmüket nagyon gyakran megosztják több információforrás között, rövid, gyorsan értelmezhető impulzusokat favorizálják a hosszabb, mélyebb elemzést igénylő tartalommal szemben. Körükben jellemző a tömegkultúra fogyasztása, legtöbb idejüket internetezéssel, barátokkal való időtöltéssel, tévézéssel és zenehallgatással töltik.

A prezentáció harmadik részében két – magyar lakosság körében reprezentatív – 2000 fős megkérdezés eredményei alapján mutatom be a fiatal és felnőtt lakosság sorozatnézési szokásaiban tapasztalható eltéréseket.

Zárásképpen ezen tényezők és jellemzők ismertetésének segítségével kerülnek bemutatásra a Z-generációra jellemző tartalomfogyasztási szokások és ezek jövőbemutató hatásai

Biomassza alapú hőenergia-termelés gazdaságossági vizsgálata családi házakban

Durkó Emília

Napjainkban, a 90-es években bekövetkezett kényelmes és viszonylag olcsó, támogatott beruházású fűtési rendszerekre való átállásnak köszönhetően, több mint három millió háztartás fűtési igényét földgáz üzemű rendszerek biztosítják. Az elmúlt évek nagymértékű és gyakori áremelései, valamint az ellátáskörüli bizonytalanságok hosszú távon indokoltá tették olyan módszerek keresését, amelyek kiválthatják a földgáz kazánokat.

A gázfűtés lecserélésére irányuló energetikai korszerűsítések hátulütője azonban, hogy szinte bármelyik alternatívát is választjuk, magasak a beruházási költségek, esetenként több millió forinttal és hosszú megtérülési évekkel kell kalkulálnunk. Ezért elsősorban olyan lehetőségeket ismertetek és számszerűsítetek, amely kialakítása az olcsóbb technológiák közé tartozik, tehát elterjedése viszonylag széles fogyasztói körben várható és tapasztalt, valamint hatékony működésének köszönhetően a téli fűtésszámlák is elviselhetőbbnek ígérkeznek.

Elsődleges célom annak megállapítása volt, hogy milyen feltételek mellett érdemes áttérni a legelterjedtebb fosszilis energiahordozón alapuló fűtésről szalma-, pellet- vagy biobrikett-tüzelésre. Számításaim szerint a biomasszából készült tömörítvények versenyképes megoldásai lehetnek a földgázzal üzemelő egyéni rendszereknek, ugyanakkor ezek gazdaságossági megítélését nagyban meghatározza a 2013. évi rezsicsökkentés. Így előadásomban részletesen kívánom ismertetni, hogy a rezsicsökkentés következtében kialakult lakossági gázárak hogyan befolyásolják a beruházási kedvet, azok megtérülését, gazdaságosságát.

Viselkedési közgazdaságtan a biztosítások területén – Hogyan hozunk jobb döntéseket?

Pandurics Anett

Posta Biztosító
1022 Budapest, Bég u. 3-5.

Egy racionális világban a megtakarítások és a fogyasztás közötti átváltással képesek lennénk tökéletes egyensúlyt teremteni. Életünk minden pillanatában összehasonlítanánk az azonnali költésből származó előnyöket a költés elhalasztásával járó előnyökkel. Ez utóbbi esetben később a kamattal/hozammal növelt jövedelmet költhetjük el. Ezen elemzést elvégezve tökéletes döntést hoznánk, épp annyit takarítanánk meg, amennyiszükséges. Azonban a viselkedési közgazdaságtan bizonyítja, kísérlettel igazolja, hogy nem vagyunk racionálisak, sőt ügyfélként kiszámíthatóan irracionálisan viselkedünk. Preferenciáink nem idő-konzisztensek, a jelen felé torzítanak. Veszteségkerülők vagyunk, ami negatívan hat mind a megtakarítási rátánkra (hiszen a megtakarítás valójában a jelenbeli fogyasztás elvesztése), mind pedig a portfólió-választási döntéseinkre. Különösen komplex és távoli problémák esetén döntünk nehezen, s nem vesszük észre azt sem, ha egy lehetőség végleg elveszett (a halogatásnak is van következménye). Jellemzően gondot okoz magunkat elképzelnünk a jövőben, s kitalálni, hogy akkor majd mennyit fogunk/akarunk fogyasztani. Gyakran feladjuk hosszú távú céljainkat mai, kézzel fogható örömeikért (önkontroll probléma). Gyengén teljesítünk akkor is, ha egy-egy esemény bekövetkezésének valószínűségét kell megbecsülnünk, így rosszul mérjük fel, hogy valójában milyen kockázatok ellen kellene biztosítást kötnünk.

Előadásomban a biztosítással kapcsolatos döntéseket befolyásoló legfontosabb, a viselkedési közgazdaságtan által feltárt torzításokat elemzem. Majd megpróbálok rámutatni, hogy milyen eszközök léteznek arra, hogy ezeket a torzításokat tudatosan kezelve jobb döntéseket hozunk.

Az arab donorok szerepe a nemzetközi fejlesztési együttműködésben

Udvari Beáta

Szegedi Tudományegyetem
Gazdaságtudományi Kar

Az ezredforduló óta a feltörekvő donorok szerepe egyre jelentősebbé válik a nemzetközi fejlesztési együttműködésben, a fejlődő országok segélyezésében. Ezen országok közé tartozik Brazília, Kína, India, Thaiföld és az arab országok is. Annak ellenére, hogy ezek a donorok egyre több forrást biztosítanak a rászoruló országoknak, elemzésük háttérbe szorul, különösen az arab országok. Ebből kifolyólag a kutatás elsődleges célja annak vizsgálata, hogy milyen tényezők határozzák meg az arab donorok (kiemelten: Kuvait, Szaúd-Arábia és az Egyesült Arab Emírségek) segélyezési kedvét. Ennek érdekében kitérek ezen országok segélyezési intézményi hátterére (ahol van), valamint statisztikai elemzéssel vizsgálom segélyezésük főbb trendjeit, melyhez az OECD adatbázisát veszem alapul.

Megéri-e kiváló bort készíteni?

Homolya Dániel

Erste Bank Hungary
1138 Budapest Népfürdő u. 24-26.

A borok piacán jelentős mértékű differenciálódás valósul meg. Elemzésemben azt vizsgálom milyen összefüggés van magyarországi borászatok esetén a bor minősége és a nyereségesség között. A minőséget egyik bormagazin által évente közzétett bortoplista eredményeit, a nyereség vizsgálatára a standard eredmény mutatókat (pl. tőkearányos nyereség) használom. Az elemzés során próbálok egyes torzító hatásokra kontrollálni (pl. a borászat alapítása eltelt idő). Az empirikus vizsgálat előtt bemutatom a kapcsolódó közgazdasági megfigyeléseket: egyrészt az asszimetrikus információ eredményeként létrejövő kontraszelekció ("tragacspiac") jelenséget, másrészt az általában a minőség és pénzügyi teljesítmény közötti összefüggésre vonatkozó megállapításokat.

Miként befolyásolják a stratégiai gondolkodásmódok a vállalat innovativitását?

Bakonyi Zoltán

Budapesti Corvinus Egyetem, 1093 Budapest, Fővám tér 8.
MTA Közgazdaságtudományi Intézet, 1112 Budapest Budaörsi út 45.

A stratégiai gondolkodásmód a szervezetben működő egyének olyan kognitív sémáinak összessége, melyek alapjaiban befolyásolják a szervezet üzleti lehetőségeivel kapcsolatos feltevéseiket, valamint ezáltal a vállalati stratégiát és innovációt. Jelen tanulmány egy koncepcióalkotó munka, mely négy alapvető stratégiai gondolkodásmódot azonosít, amik mindegyike sajátos módon kapcsolódik az innovációhoz. Későbbi empirikus vizsgálathoz kapcsolódóan három feltevést azonosít, melyek a következők: 1. Minél dinamikusabb a vállalat stratégiai gondolkodásmódja, annál radikálisabb innovációs kezdeményezéseket támogat. 2. Időben a vállalatok (a stabilitásra való törekvésük miatt) a statikusabb stratégiai gondolkodásmód felé mozdulnak el. 3. Minél konzisztensebb a vállalat stratégiai gondolkodásmódja, annál nagyobb mértékben kerül megvalósításra a tervezett stratégia.

Bank reloaded – hogyan írd újra az ügyfélkiszolgálást

Személyi László

Debreceni Egyetem
Marton Géza Állam- és Jogtudományi Doktori Iskola
4028 Debrecen, Kassai út 26.

Ki lesz sikeres a bankszektorban a válság után? A kérdésre sokan keresik a választ, hazánkban is népes a mezőny...

Egy szemüvegét elhagyott történész szemével, a 90es évek bankszektora nagyjából az infrastruktúra és az irányítás kialakításáról szólt, a 2000-es évek pedig a termékfejlesztésről, a partnerkapcsolatokról és a végén a racionalizálásról. Ha a 2010-es éveket nézzük, még nem tudjuk, hogy mi lesz a legjellemzőbb, de egyelőre úgy tűnik, hogy a kiszolgálás minősége van a fókuszban. Kulcsszavak: ügyfélélmény, átfutási idő, egyszerűsítés stb. Mibe kerül mindez, és bankárok kellene-e hozzá? Mi köze mindennek a fához?

Megpróbálom elmondani, de csak ha eljössz.

Az egyoldalú kamatemelések bumerángthatása

Radnai Márton

vezérigazgató
Ramasoft Adatszolgáltató és Informatikai Zrt.

A magyar bankok a válság első időszakában azzal szembesültek, hogy a magyar országkockázat megjelent finanszírozási költségeikben. Ezt a többletköltséget kezdetben a hitelek átárazásával (népszerű névükön az egyoldalú kamatemelésekkel) sikerrel tovább tudták hártani, és nyereségességük rövid távon fennmaradt. Előadásomban bemutatom, hogy önmagában ez a lépés jelentősen hozzájárulhatott a nemfizetési ráták megnövekedéséhez, és a bankok hosszú távú nyereségességének eltűnéséhez. Modellem szerint a profitmaximalizáló viselkedés a bankok számára - paradox módon - az alapkamat és a devizaárfolyam emelkedésekor a kamatfelár csökkentése lett volna.

Karbantartástervezés új köntösben

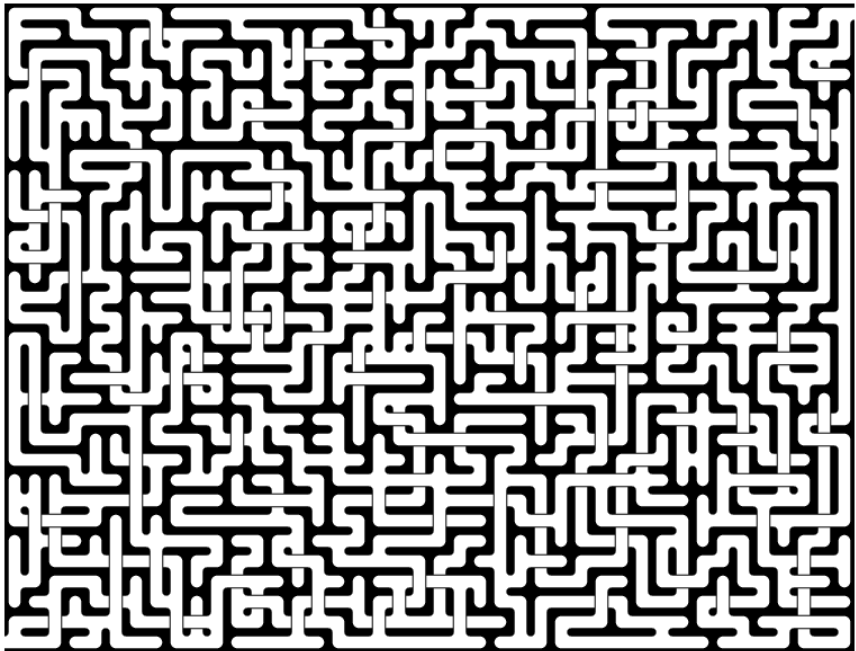
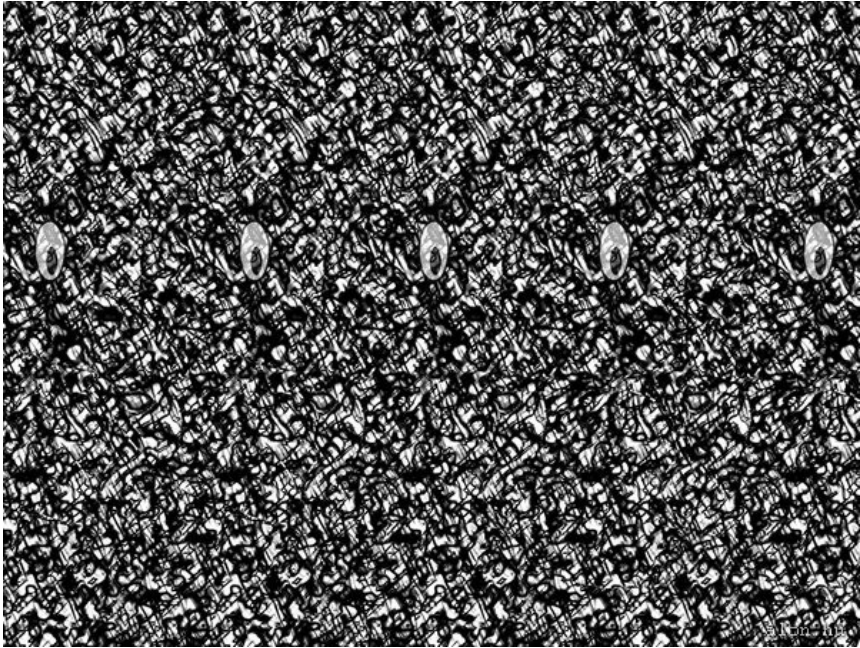
Németh Anikó

Pannon Egyetem
8200 Veszprém, Egyetem u. 10

Nagyvállalatokra ma már az jellemző, hogy a karbantartási feladatok nagy részét projektek keretében realizálják. Ez esetben a műszaki, technikai paraméterek mellett azon menedzsment módszerek és technikák kerülnek a középpontba, melyek támogatják a feladatok hatékony és eredményes végrehajtását. A projektszemléletű karbantartási tevékenység során olyan területekre helyeződik a hangsúly, mind a projekt kialakítása, a projekt résztvevők kiválasztása, irányítása és motiválása; a projekt részletes tervezése és nyomon követése stb.

A betervezett karbantartási tevékenységek sorozatát tekinthetjük speciális karbantartási projektnak. Azonban mely tevékenysége(ke)t végezzük el elsőként? Hogyan folytassuk tovább? A karbantartás technológiai folyamata kötött, akkor mely végénél is kezdjük el enni az elefántot? Elegendő részünkre, ha csak egy-egy berendezésre összpontosítunk? A kiválasztott berendezés nincs összefüggésben a vállalatnál használt többi berendezéssel? A karbantartási tervet hogyan állítsuk össze, ha a berendezések kapcsolódásának figyelembe vétele mellett szűkös erőforrásokkal rendelkezünk? A kialakított karbantartási projekttervet hogyan tudom egyszerű formában bemutatni, hogy a vállalat karbantartói könnyen eligazodjanak benne?

A kutatás a TÁMOP-4.2.4.A/2-11/1-2012-0001 Nemzeti Kiválóság Program című kiemelt projekt keretében zajlott. A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg.

Pro Scientia
Aranyérmesek Társasága